

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne. UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petivrstica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., posilana in razglasi 30 vin. — Inserate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 240. V Ljubljani, v soboto dne 23. marca 1912. Leto II.

Krize.

Znanstvenik, ki bo v poznejših časih študiral in opisoval našo dobo, jo bo gotovo označil za zelo zanimivo. Nam, ki smo obsojeni, da živimo v teh desetletjih prehoda, splošne nervoznosti in skrajne napetosti, je to življenje bolj neprijetno kakor zanimivo. Zakaj če je tudi res, da dolgačas ni vesel, vendar tudi prevelik nemir ni preveč ugoden; človeški živci ljubijo nekoliko dražila, premočna razdraženost jih pa utruja in ugonobi.

Resnično ni v zgodovini lahko najti nemirnejše dobe od naše. Negotovost je tako velika, da mora biti človek vsak večer, kadar gre spat, pripravljen, da se zbudi jutraj vpiro kakšnega presenečenja. Vsak hip je na kakšni važni točki našega planeta kakšna kriza, vedno se skriva pod navideznim mirom kakšna nevarnost. Ves svet je podoben ogromni smodnišnici, nad katero neprenehoma švigajo iskre in razum se čudi, da ni izbruhnil svetovni požar. Diplomacija nihaš najzanesljivejša in najokretnjša gasilska straža; velike armade in mornarice, ki so baje potrebne, da zagotovijo mir, se izkazujejo kot precej slaba mirovna garancija in kot precej močna vojna nevarnost. In če ne bi bil strah pred negotovostjo bojnega rezultata še veliko večji od krvavega poželja, bi se bil smodnik že davno vžgal.

Prav zadnje dni je postal splošni položaj zopet izredno kritičen. Nabral se je cel kup vznemirjajočih vesti, in četudi ni bila vsaka zase še sposobna, da bi čez noč prekucnila Evropo, je vendar vzbujala svota nervoznih poročil resne pomisleke. Iz Anglije, iz Nemčije, iz Rusije in iz Turčije so prihajali glasovi, ki so prav neprijetno doneli v ušesih. Nazadnje ostanejo pač regimenti v domačih kasarnah in ladje v domačih lukah; ali to večno živčno draženje je samo po sebi nevarnejše od resnega spora, ker se neprestana napetost ne more prenašati in nenadoma se lahko zgodi, da zmaga mnenje: Rajši konec z grozo, kakor grozo brez kraja. Zakaj groza je res brezkončna; vsak spor, vsaka kriza se zaključuje z novim oboroževanjem, vse ministrske muhe, vse diplomatične homagije mora ljudstvo plačevati z novimi izdatki za militarizem in marinizem.

Na Angleškem je začetkom tedna admiral Churchill govoril o angleški mornarici in o razmerju do Nemčije. Admiral je admiral — vsi taki gospodje imajo sorodne duše, vsi ljubijo oblast, imajo radi veliko moč v svojih rokah, in hočejo v tekmi biti na prvem mestu. V Angliji pa velja to še posebno; ker leži država na okenj, smatra močno mornarico za neizgovorno obrambno sredstvo in ker je dežela končno tudi bogata, si lahko privoščijo večji luksuz kakor druge države. Tudi Churchill je naglašal, da mora Angleška ostati na prvem mestu, in pri tem se je tudi nekoliko pobahal, češ angleška ladjestavna industrija je tako razvita, da Angleži lahko zgradijo in oborože v enem letu o klopnjačo, za katero potrebuje Nemčija tri leta.

V teh besedah so videli Nemci izjavo. Morda lord Churchill ni mislil tako hudo, zakaj resnica je, da je Anglija že večkrat predlagala sporazum z Nemčijo, po katerem naj bi se oboroževanje vzajemno omejilo. Tudi ni povedal, načelnik angleške mornarice nič novega, zakaj prvo mesto med bojnimi marinami zahteva Anglija že od nekdaj. In Churchill je dodal: »Kot narod smo v obrambi. Niti misliti ni na

to, da bi nenadoma napadli Nemčijo. Ne glede na moralno stran moramo vprašati: Kaj bi nam koristilo? Če bi zmagali, ne morem požeti sadov svoje zmage.«

Ni se pa čuditi da ne napravijo pomirjevalne besede takega vtiska kakor tiste, ki so bolj hude. In na Nemškem je Churchillov govor res povzročil veliko vznemirjenje, kakor da ni bil prav pred kratkim angleški vojni minister Hal-dane v Berlinu posredoval za boljše razmere med Anglijo in Nemčijo.

Kakor Angleži, tako imajo tudi Nemci svojega vrhovnega admirala, ki se imenuje Tirpitz. Gospod Churchill ima rad mnogo bark, gospod Tirpitz pa tudi. Trikrat je že odkar je pri vladi dosegel, pomnožitev mornarice, in zdaj se pripravlja, da iztlači iz nemškega državnega zbora zopet kupček njegovih bark. Zaradi tega je prišlo v Nemčiji do podobne krize, kakršno smo imeli v Avstriji s Conradom. Kancelar Bethmann Hollweg se je namreč upiral prevelikim zahtevam, češ, da se s tem draži Anglija. In ker Tirpitz ni odnehal, je podal cesarju svojo demisijo. To je bil glavni razlog, da je hotel Viljem odgoditi svoje potovanje na Dunaj in na Krf.

Vest o izpremenjenem potnem načrtu je povzročila še večjo nervoznost kakor Churchillov govor. Ali to je že zopet »v redu«. Viljem II. se je snoči odpeljal iz Berlina in je že na Dunaju. Nemška kriza pa se je rešila tako, da je dal cesar Tirpitzu prav, kancelarja pa vendar ni odslovil. Nemčija bogradila novelad-je. Anglija bo iz tega izvajala posledice in jih bo gradila še več. Po vseh ostalih državah pa bodo imeli vojni ministri in mornariški poveljniki povod, da bodo po vseh parlamentih zahtevali nove žrtve za mornarico.

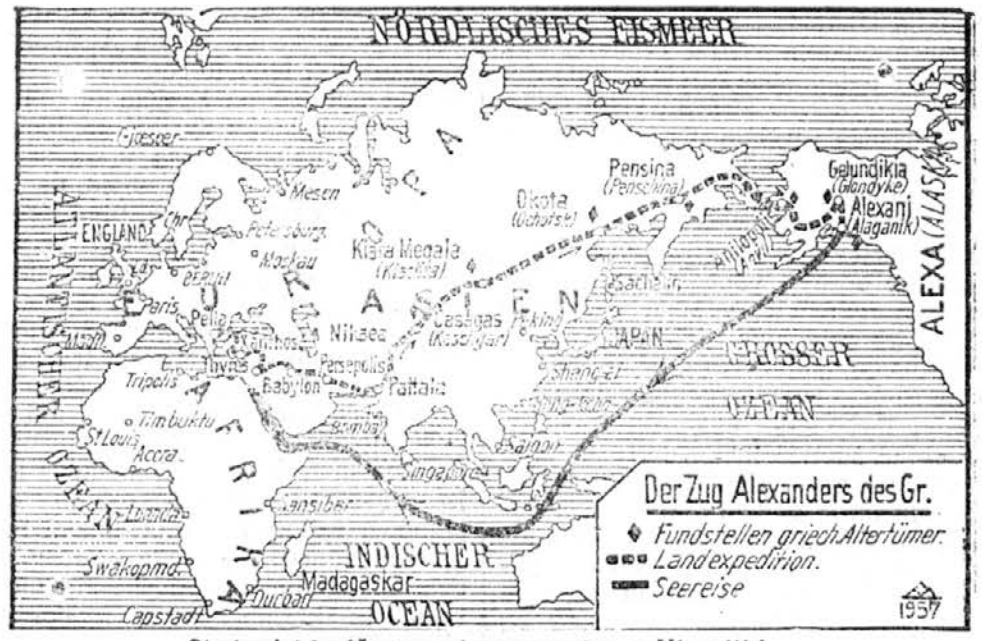
Tak je vedno konec vseh teh kriz. In polagoma bo moral človek vprašati: Ali smo res le zato na svetu, da gradimo bojne ladje in vlivamo topove? Kaj nima vse človeško življenje drugega namena kakor večno pripravljanje za vojskovanje? Vsakovrstno delo se opravlja na svetu, ali končno je le tako, kakor da ima vse delo služiti samemu oboroževanju. Militaristične zahteve naraščajo in silijo ljudstvo na pomnoženo garanje, da mu ostane poleg pušk in bajonetov, ladij in topov vsaj še kaj za suh kruh. A če ljudstvo več dela, misli militarizem, da sme zopet zahtevati. Vijak je to, ki nima konca. In nazadnje je vendar neizogibno vprašanje: Ali ni vse to blazno?

Gotovo je. Toda v kapitalistični družbi so neizčrpni in neizsušivi viri te blaznosti. Dokler se ne postavi človeška družba na podlago enakih interesov, to se pravi na socialistično podlago, se bo ta nora gonja nadaljevala in stopnjevala. Blaznost se ni na vrhuncu, ker je ljudstvo še prepotrepljivo.

Cuvaj se skriva za krono.

Zagreb, 20. marca.

Med tem, ko prihajajo iz Budimpešte resne vesti, da so tla pod Cuvajevimi nogami omajana in da mu že iščejo naslednika, se oklepa naš psevdo-ban krčevito oblasti, do katere je prišel, ko so spali vsi nebaščani, pa išče vsak dan drugo »formulo«, s katero bi opravičil svoje ravnanje in na kakšen način utrdil svoje stališče. Če bi bilo treba posebnih dokazov, da je položaj tega čudnega prevzvišenega obupen,

Sledovi klasičnega starega veka v Klondiki.

jih daje mož sam z neprestanim izpreminjanjem svoje taktike. Od ure do ure dobiva njegovo obličje drugačen izraz in njegove besede drugačen glas. Enkrat je despot, ki gre brezobzirno svojo pot, zavedajoč se svoje tittanske sile; hipoma pa se izkadi vsa njegova brutalna samozavest, pa nastopa očetovsko, prijateljsko, ali pa protektorsko. Enkrat je vrhovni policaj, drugič dobrotvor. Enkrat prezira vse stranke, drugič pleše okrog njih kakor pav okrog samice. In čim je jasnejše, da je vsak korak, ki ga napravi, rakov, tembolj izgublja glavo.

Uradne »Narodne Novine«, ki služijo za ljudski denar vsakemu zatiralcu ljudstva, pišejo zdaj sledeče: »Svijetla kruna potpuno odobrava politički pravac i režim u Hrvatskoj«. To je seveda napisano na Cuvajevo povelje in Cuvaj je odgovoren za to trditev. V naših žilah se ni ogrela kri niti za tisočinko stopnje, ko smo jo čitali. Cuvaj bi moral navsezadnje sam vedeti, kaj da dela; če ne ve, je pa to njegova reč, pa naj si posledice pripiše sam.

Hrvatje so od nekdaj veljali za lojalne vzore in Jelačić za njihovega narodnega svetnika. Drugo vprašanje je to, kako se jim je izplačala ta večna lojalnost. Beseda, da so dobili Hrvatje izza l. 1848. to za nagrado, kar se je Madjarom naložilo za kazen, je tako znana, da je človek že skoraj ne mara več citirati. Ali resnično je kljub temu. In v najnovejših časih so bili plača Hrvatom Khuen, Rauch, Tomašić, Cuvaj. Sedanj ban misli, da to še ne zadostuje, da bi se Hrvatje spametovali. Pa jim pravi, da krona popolnoma soglašja z njegovim režimom.

Po našem mnenju bi bilo pač bolje, če bi pustil Cuvaj v svoji politični igri krono kar lepo pri miru. Ali predpisavati mu nočemo ničesar; naj dela, kar hoče. Le premislil naj bi, kaj da dela. Cuvajev režim je protiljudski, protinaroden in protiusstaven. Cuvajev režim je teptanje zakonov. Cuvajev režim je brutalnost in tiranstvo. Za vse to je po zakonu odgovoren on.

Ali njegove »Narodne Novine« pravijo: »Ne! S tem režimom popolnoma soglašja krona.« Reči hoče torej, da je krona odgovorna za to. Ako misli, da se v tem njegova odgovornost zmanjša, se kruto moti. Zakaj v zmislu ustave je vladarjevo mnenje v takih stvareh

povsem irelevantno; Cuvaj pa pride zaradi nezakonitega razpusta sabora in zaradi preziranja vseh postav lahko pod obtožbo, kadar se vrnejo ustavne razmere v deželo. Prav nobeno izvijanje mu ne pomaga, če se najde večina, ki ga obtoži.

Čemu torej plete krono v svoje praktike? Zdrava pamet bi mu morala reči, da more imeti taka taktika le eno posledico: Zmanjšanje monarhistične vdanosti na Hrvaškem. Zakaj če če vemo, kakšen je Cuvajev režim, tedaj tudi vemo, kaj pomeni njegova trditev, da ga vladar odobrava.

Ne verjamemo, da so poslali Cuvaja v ta namen na Hrvaško. Ali če smatra to za svojo nalogo, naj le smatra. Socialistom se ni treba plakati, če pojde to seme v klasje.

Zakon o minimalni mezdi v angleškem parlamentu.

Gigantski boj angleških rudarjev, ki je grozil, da ustavi vse kolesje angleškega narodnega gospodarstva, se bliža slavnemu koncu. Iz Londona prihaja vest, da je poslanska zbornica v drugem branju pritrdila vladnemu načrtu s 348 proti 225 glasovi in da tudi lordi ne bodo delali nobenih sitnosti, tako da bo v ponedeljek zapisana pravica angleških rudarjev do minimalne mezde v državni zakonik.

Bližje ko prihaja zmaga rudarjev, očitnejši je velikanski pomen stavke za vse javno življenje. Resnica je, da je ves boj rudarjev bil nameren na minimalno mezdo — in s polnim plenom se rudarji vračajo iz bitve. Ampak podcenili bi stavko, če bi jo označili za navaden mezdni boj, zakaj še nikoli se nista merili dve odločilni zgodovinski sili naše dobe s tako resnobo, še nikdar se nista spopadla organizirani kapital in organizirano delavstvo s tako neizprosno jakostjo in s tako odločilnim zamahom kot sedaj.

Položaj angleške vlade na teh razbeljenih tleh je bil vse prej nego prijeten: Težka gospodarska kriza, ki je grozila angleški industriji, se je mahoma izpremenila v politično krizo, ki je postala nevarna življenju liberalne vlade. Da reši deželo preteče katastrofe, je predložila za-

EMILE ZOLA: Rim.

Oj, koliko se je storilo napak, koliko se je prelilo krvi zaradi tega klica, zaradi tega bojnega klica, tega klica vdanosti in zaslepljenosti, čigar uresničenje bi bilo obnovilo čase največjega trpljenja! Razdražil je Pierra in ga napotil, da je zapustil oder, kakor da je hotel uteči nalezljivosti malikovalstva. Ko se je izpred se pomikal mimo, je izkušal v stiski, v neprestanem zglašujočem hrupu množice izginiti skozi levo stransko ladjo; ker pa je moral opustiti upanje, da bi na ta način dospel na ulico in se hotel izogniti divjemu pehanju pri izhodu, se je domislil, da bi porabil postranski vrata, pa je pobegnil v vežo, odkoder drže stopnice na krov. Pri teh vratih je stal cerkvenik, ki je bil ves zmeden in vzdihčen od krasne predstave; trenutek je pogledal Pierra, ne vedoč, ali naj ga zadrži; ali pogled na talar in najbrže še bolj silna razburjenost ga je napravila blagodušnega. Z negotovo kretnjo je pustil Pierra mimo; ta je takoj pohitel po stopnicah, da bi zbežal, da bi se vzpel više in više; da bi dospel do miru in pokoja. In naenkrat je vtihtnilo vse; zidovi so zadušili klic, in bilo je, kakor da je ostal v njih le njegov trepet. Stopnišče je bilo pripravno in svetlo, posamezne stopnice široke, tlakovane, in so se končale v nekakšnem stolpu. Ko je dospel na strehe ladij, je bil vesel, da je bil zopet na soncu, na čistem, svežem zraku, ki je v cel tam kakor na prostem polju. Začuden je s svojimi pogledi objel to ogromno silo svinca, cinka in kamna; bilo je kakor posebno zračno mesto, ki je tukaj pod modrim nebom živelo svoje posebno življenje. Videl je cerkve, zvonike, terase, celo hiše in vrtove — s cvetlicami okrašene hiše delavcev, ki so zaradi večnih popravkov trajno stanovali na baziliki. Posebno maloštevilno ljudstvo živi tukaj in dela, ljubi, je in spi. Priblížal se je ograji, da bi iz bližine videl ogromne kipe izve-

ličarja in apostelnov, ki nadvisujejo pročelje nad trgom sv. Petra; po šest metrov visoke velikane je treba neprenehoma popravljati, od krepkega zraka napol izglodane roke, noge in glave se drže trupel le še s pomočjo cementa, spon in drogrov. Ko se je sklonil, da bi pogledal čez kup rdečih streh Vatikana, se mu je zazdelo, da se dviga s trga do njega klic, pred katerim je zbežal. Urno se je vzpel po slopu, ki je držal na kupolo. Med zunanjo in notranjo steno kupole je najprej imel stopnice; potem so prišli tesni, poševni hodniki, pa tuintam par stopnic. Enkrat je radevoden odprl neka vrata in je prišel tako zopet v baziliko; bil je šestdeset metrov visoko od tal, na ozki galeriji, ki se je bočila v krogu tik pod frizom, kjer so po sedem čevljev visoke črke sestavljale napis: Tu es Petrus et super hanc petram. In ko se je oprl na komolce, da bi pogledal v strašno votlino pod seboj, z izgledom na stranske in prečne ladje, ga je blazni klic tamdoli mrgoleče ogromne množice silno udaril v obraz. Dalje gori so se zopet odprla vrata in bil je na drugi galeriji, zdaj nad okni, ob začetku blestečih mozaikov; odtod se mu je množica zazdelala manjša, oddaljena, kakor izgubljena v vrtoglavih brezdnih, kjer so bili velikanski kip, oltar konfesije, krasno Berninijevo nebo videti le še kakor igračke. Kljub temu je dopiral klic še gor, ta bojni in obojevalni klic, in ga je bičal kakor divji vihar, čigar sila narašča, čim dalje hrumi. Vzpeti se je moral še više, do zunanje galerije s svetilko, ki je štrlela naravnost v nebo, če ga ni hotel več slišati.

Najprej je občutil čudovito olajšanje, ko se je kopal v zraku in solnčni svetlobi, v neskončnosti. Nad njim ni bilo nič več razum pozlačene bronaste kroglice, o kateri so bahavi napisi na hodnikih pripovedovali, da so se bili kralji in cesarji vzpenjali vanjo — visoka kroglica, v kateri je glas odmeval kakor grom, kjer se vsak šum pomnožuje in silno povečava. Zapustil je kor in je najprej uzrl papeževe

vrtove, kjer so bile skupine drevoja iz te višave videti kakor pritlikavo grmičevje; spomnil se je na svoj izprehod, na ogromno umetno trato, ki je bila podobna pobledeli smirski preprogi, na veliki, temnozeleni in liki dremajoča luža neprozorni les, na prijetni, skrbno gojeni sadni vrt in vinograd. Vodometi, stolp zvezdarne kazina, kjer je papež prebival ob vročih letnih dneh, so bili sredi nepravilnega ozemlja videti le kakor bele pege. Vse je obdajal strašni zid Leva IV., ki je bil še vedno videti kakor stara trdnjava. Potem je šel po tesni galeriji okrog svetilnika in naenkrat je zagledal pred sabo Rim, ki je hipoma razvil pred njim svojo silno velikost: Na zapadu daljnje morje, na vzhodu in jugu neprekinjene vrste gor, podobne enakomerni zeleni puščavi, obvladajoči vse obzorje, rimska kampanja, pod njegovimi nogami pa mesto, večno mesto. Tu je ležal Rim neposredno pod njegovim pogledom, razločen kakor zemljepisni reliefen načrt. Taka preteklost, taka zgodovina, toliko veličine — pa v daljavi tako zmanjšani Rim, te liliputanske, čedne hišice za igračo, komaj pega plesni na ogromni zemlji. Najživahnejše pa ga je razvnelo to, da je z enim samim pogledom razumel razdelitev mesta: Tu doli na Kapitolu, na Foru, na Palatinu staro mesto; papeževo mesto na tem Borgu, ki ga je obvladal njegov pogled, v sv. Petru in Vatikanu, ki gledata na moderno mesto; italijanski Kvirinal nad srednjeveškim mestom v ozadiju pravokota, ki ga tvori tukaj svoje težke rumene vode valeča Tibera. Zlasti se je usiljeval očem kredasti pas, ki so ga sestavljale nove mestne četrti okrog srednjega jedra starega, rdečkastega, od solnca ožganega mestnega dela; to je bila prava slika poizkušene pomladitve — v starem srcu napredujejo popravki tako počasi, počasi, v tem ko se obnavljajo zunanji udje kakor po čudežu.

Ali na vročem poldnevem solncu se ni zdel Pierru Rim tako čist in jasen kakor prvo jutro, ko je prišel v blagi milobi vzhajajočega

solnca. To ni bil več smehljajoči, molčeči, od zlate megle na pol odeti in kakor v otroških sanjah se dvigajoči Rim. Zdaj v tej žarki svetlobi je bilo v njem nekaj negibno trdega, in grobna tišina je vladala v njem. Ozadje je bilo kakor da ga je požrl premočan plamen, preplavljeno od blestečega prahu, v katerem je utonilo. Vse mesto se je z velikimi množinami luči in senc s hipnimi presledki ostro odražalo od te brezbarvne daljave. Človek bi ga bil lahko smatral za prastar, zapuščen kamnolom, na katerega pada navpično solnce in kjer se kaže le tuintam skupina dreves kakor temnozeleni pega. Od starega mesta je bil videti rdečkasti stolp Kapitola, črne ciprese Palatina, razvaline palače Septimija Severa, ki so naličile pobeljenim kostem, ogradiju naplavljenega predpotopnega živalskega velikana. Nasproti se je šopirilo moderno mesto s svojimi razteg-njenimi, obnovljenimi zgradbami Kvirinala, katerih sveži, kričavo rumeni omet se je čudno svetil skozi krepke vrhove vrtnega drevja; na drugi strani, na višavah Vinuala, desno in levo, so se razpenjali kakor mavec beli novi deli, mesto iz krede, prepreženo z okni kakor s tisočnimi s črnolom naplavljenimi malimi črticami. Potem pa tam Pincio kakor gnila mlaka, vila Medici s svojim dvojnimi zvonicami, zarjaveli Angelski grad, goreči sveči enaki zvonik cerkve S. Maria Maggiore, tri pod drevjem dremajoče cerkve Aventia, palača Farnese s svojimi od mnogoletnega solnca ožganimi strehami iz starega zlata, stolnice Il Gesu, S. Andrea della Valle, S. Giovanni de Firoentini, potem vse ostale stolnice — vse razbeljene, kakor raztopljene v plamečem nebeskem plavžu. In tu je začutil Pierra, kako se mu je zopet skrčilo srce ob pogledu na ta siloviti, trdni Rim, ki je bil tako malo podoben Rimu njegovih sanj, Rimu pomlajenja in upanja, ki je prvi dan upal, da ga najde. Zdaj je izginil in se umaknil trmestemu, do smrti neizpremenljivemu mestu ponosa in gospodovanjaželjnosti.

konsko predlogo o minimalnih mezdah; računali je ne le na podporo svoje stranke, temveč tudi na blagohotno nevtralnost ostalih strank. Močna skupina v konservativni stranki, ki bi se rada vrnila na sedež državne oblasti, je silila na to, da konservativci izpodmaknejo liberalni stranki vladni stolec v tem vprašanju in prepričajo vladno predlogo. Toda konservativci so se še o pravem času premislili; če bi prišli v teh nevarnih časih do državnega krmila, bi jim ne ostajalo drugega, kot da razpuste parlament in razpišejo nove volitve. Pri volitvah pa bi delavstvo pripravilo konservativcem sodni dan, kakor si ga gotovo ne žele.

To spoznanje je govorilo iz ust konservativnega voditelja Balfourja, ki je sicer predlagal, da zbornica odkloni vladni predlog, češ, da je njen smoter popolnoma zgrešen; toda dostavil je, da konservativna stranka vladi ne bo nagajala, če zbornica sprejme nje predlogo. Iz teh besed je sklepali, da bodo tudi lordi gladko rešili vladno predlogo.

Za nekaj vinarjev si napravite v prav kratkem času okusno zdravo večerjo, ako nalupite krompirja, ga razrežete, v slani vodi skuhate in okoli 2 kg pridenete tablico raztopljenega Vertesovega guljaževega pridata. Na podoben način se dajo iz zelja, fižola, riža, močnatih zelišč, tarhonja, makaron polente, sploh skoro vsega sočivja lahko, hitro in ceno napravljati najfiniša in najdelikatnejša jedila. Ako na kilogram mesa denete eno tablico, dobite v najkrajšem času najslastnejši, najdelikatnejši guljaž. Napravi se pa tudi piščanec v papriki, riba v papriki, guljaž z zeljem itd. Ena tablica, ki zadošča za kilogram mesa, 2 kg krompirja, zelja, fižola itd., stane 20 vinarjev. Dobiva se po vseh boljših trgovinah. Pristen samo »Vertes«.

NOVICE.

* **Klerikalna etika.** Tudi klerikalizem postane lahko psihološki in zna na podlagi duševne abnormalnosti govoriti za olajševalne okolnosti, da celo za oprostite, ako se nahaja zločinec v duhovniški kiti. Tudi klerikalizem zna vzplamteti v sveti jezi proti absolutističnim nesramnostim in z moškim ponosom pred kraljevskimi troni delati odgovorno celo kako »vlado« za gnile sadove na drevesu družbe — seveda samo tedaj, če so ti sadovi gnili na katoliški veji. B. pl. Schuler se zavzema v nekem »pledvajeju« Bonifazius korrespondenze od 15. t. m. za meniha Macoha in uboge obrekovane brate čenstohovskega samostana. Schuler trdi, da je Macoh — norec. Torej bi moral biti Macoh oproščen. Nadalje, da je bil Macoh — kakor trdi tudi naš »Slovenec« — vohun ruske vlade, te »smrtne sovražnice katoliške cerkve« in samostan, da ni mogel proti njemu nič opraviti. Torej bi moral tudi ubogi samostan biti oproščen. Da so se tudi drugi menihi razen Macoha kompromitirali in da so se v čenstohovskem samostanu »godile razne nerednosti« (kako nežno je rečeno!) to prvič ni res, ker »moramo biti proti ruskim poročilom skrajno previdni,« drugič pa je to pač zopet res in tudi bi bilo drugače nemogoče, ker se »podpisilimi odredbami kake brutalne vlade naravno neha vsako samostansko življenje.« Tako torej čenstohovski samostan sploh ni bil noben pravi samostan bil je le »samostan na videz;« zato se razume, da so na vseh teh grozotah cerkev, samostan in menihi popolnoma nedolžni, kakor angelčki nedolžni!... Quoderat demonstrandum! H koncu apologetični zavijaj svoje lice lice zopet izpremeni ter imenuje uboge in nedolžne čenstohovske menihe »mučenike«, ki se bo svet zmerom z »občudovanjem« spominjal nanje, ker so — »s cerkvenimi tatovi in propalimi duhovi morali živeti v bratskem prijateljstvu...« Imenitne mučenike imajo res pobožnjaki sedanjosti!

* **Gališke razmere v avstrijskem finančnem ministrstvu.** Poljski obojnik poslanec Breiter je spravil na dan mično zgodbičo, ki kaže, da je gosp. finančni minister in vitez Zaleski zanesel gališke razmere v dunajsko finančno ministrstvo. Poslopje lvovske finančne prokuratorje je stara podrtija in je že davno potrebno nadomestila. Firma dr. Rapp & Cie je ponudila fiskusu za hišo 130.000 K. Ponudba je za državo ugodna in bi bila kupčija potrjena, da ne leži poslopje tik hiš armensko-katoliške nadškofije, ki ji načeljuje nadškof Teodorowicz, sorodnik poslanca Davida Abrahamowicza. Nadškof bi bil rad dobil hišo za nadškofijsko zastavljalnico in Abrahamowicz je posredoval pri finančnem ministru v tem smislu, da naj država podari armenski nadškofiji staro hišo, ali pa naj jo podari na račun verskega zaklada. Ko se je pozneje oglašil nadškof Teodorowicz v finančnem ministru, niso temu prijaznemu načrtu nič več ugovarjali in v bližnjih dneh se ima darilo izvršiti. Firma dr. Rapp & Cie je že dobila obvestilo, da je nje ponudba odklonjena. Finančni ministri pač niso tako neljubeznivi ljudje. Z zadržanostjo mošnjičkom, kakor jih navadno opisujejo, Saj napram škofom ne!

* **Požar v Drohobyczu.** Pri požaru v Drohobyczu so bili trije rezervoarji popolnoma uničeni. Škoda, ki je pokrito z zavarovalnino, naša približno milijon kron.

* **Mac Curtin.** Rudniški izvedenci vlade so izjavili z ozirom na rudniško nesrečo, o kateri smo poročali v včerajšnji številki, da so upostili vsako upanje, da bi se dalo zasute delavce — zasutih je še 78 — rešiti.

* **Beg ravnatelja poljske agrarne banke.** Bratski list »Naprzód« poroča iz Freistadta v Šleziji: Ravnatelj poljske agrarne banke, Franc Friedel je pobegnil v Ameriko ter vzel s seboj 86.000 kron bančnega denarja. Friedel se je pred par meseci podal v Krakov, da bi se kakor je rekel, podvrgel operaciji na slepiču. Od tistega časa se Friedel ni več vrnil v Freistadt. Sedaj pa je pisal iz Amerike pismo, v katerem poroča svoj srečni prihod v Ameriko ter priznava defraudacijo. Friedel je svoj čas poljska ljudska stranka kandidiral proti sodruhu Regerju.

* **Amnestija obojenih rusinskih dijakov.** Rusinski listi poročajo, da je cesar na predlog ministrskega sveta amnestiral rusinske dijake, ki jih je bilo lvovsko kazensko sodišče obsodilo zaradi vseučiliških kravalov dne 1. julija 1910. Vsem obojencem, izvzemši deset kolovodij, je bila zaporna kazen popolnoma odpuščena. Kazen, ki jo ima obsedeti teh deset dijakov, pa ne bo imela nobenih pravnih posledic.

* **Sledovi klasičnega starega veka v Klondiki.** (Glej današnja slika). Dva angleška posestnika zlatih žil v Klondiki R. B. Smith in James Robinson sta pri svojih rudolovskih delih tekom zadnje jeseni na visočini severo-vzhodno od Klondike napravila odkritje, ki je spodobno, dopokaže zgodovino klasičnega starega veka in helenizma tja do Aleksandra Velikega v čisto novi luči. Imenovana posestnika zlatih žil sta namreč na svojem terenu našla dobro ohranjene ostanke dorijskega templja, v katerem se je nahajala cela vrsta starogrških podob in napisov, ki izpričujejo, da je bil tempelj sezidan že okoli leta 328, pred Kristusom. Spoznavši pomen svojega odkritja, sta poklicala imenovana moža takoj dva učenjaka z univerze v St. Francisku na lice mesta, da si s pomočjo teh avtoritet razjasnita postanek in zgodovino templja. Jasni sledovi (razne najdene vaze) so kazali na to, da so se ostanki grške kulture ohranili do obrežja in od tod preko berinskih otokov do severo-vzhodnega kota Azije do današnjih dni. Od azijskega kontinenta se je v pretekli zimi raziskovalna ekspedicija s pomočjo Kamtschalskih oblasti nadaljevala v jugo-zapadni smeri preko cele Sibirije in enega dela Mongolije do indijsko-afganičanske meje. Uspeh te skrajno napore in nevarne ekspedicije je bil nad vse mere imeniten. Povsod so se našli sledovi grških stavbnih spomenikov in čestokrat tudi ostanki nekdanjih utrjenih taborišč, ki so dali spoznati, da je šlo za utrjena mesta na pohodu se nahajajoče vojske. Ko se je ustvarila zveza med starimi kulturnimi ognjišči in med vzhodom Azije, je bilo lahko spoznati, da gre za velikanski pohod velike vojske iz časov Aleksandra Velikega. S tem je bilo istočasno konstatirano, da ne more ta pohod biti nič drugega nego velika ekspedicija Aleksandra Velikega v Vzhodno Indijo, in raziskovanja so dokazala, da slavnih pohodov velikega kralja Macedonca nikakor ni končal v Indiji, kakor pravi zgodovina. V resnici so bile helenske čete pred več nego 2000 leti že v Ameriki. Odkritje Amerike se tedaj po najnovejših znanstvenih raziskavanjih ne sme pripisovati Kristofu Kolumbu, temveč Aleksandru Velikemu. — Akademije znanosti v Berlinu, Parizu Washingtonu in Cetingu so sklenile, da pošljejo v tej zadevi — 1. aprila večje raziskovalne ekspedicije v Ameriko in Azijo.

* **Roparji v osebem vlaku.** Na progi Mobile-Olio (Amerika) so štirje roparji napadli osebni vlak. Roparji so vlomili v denarno skrinjo vlaka ter nato zbežali s plenom kakih 60 tisoč dolarjev.

* **Samomor ogrskega poslanca.** Med vožnjo z Budimpešte na Dunaj se je ustrelil predsednik budimpeštanske odvetniške zbornice drž. posl. dr. Szivak, vzrok samomora so bile finančne skrbi.

* **Vesti o begu Mačohovem — neresnične.** Na direktno vprašanje v Pjotrovku, so odgovorile sodne oblasti, da so vse vesti o poskušnem begu patra Mačoha kakor tudi Helene Mačohove neresnične. Obojenca se nahajata še v pjotrovski jetni, kjer čakata še na vzključno razpravo v Varšavi!

* **Anketa o izseljenstvu.** V četrtek se je razprava gibala okoli sezonskega potovanja. Sodr. Daszynski je pojasnjeval vzroke, ki gonijo množice v Nemčijo, Francijo, na Dansko in Švedsko in opisoval gospodarske, socialne in moralne učinke sezonskega preseljevanja. Ostro je kritiziral značaj sedanjih delovnih pogojev in se zavzemal za zakonito ureditev delovnega posredovanja za tujino, ki naj ga prevzemo država ali dežela, z uvedbo posebnih delavskih legitimacij, kontrolnih uradov, čakalnic in izseljenških domov na mejah in za uvedbo strokovnih organov, ki naj študirajo razmere avstrijskih sezonskih delavcev v tujini. Poslanec Haller je zahteval nezgodno zavarovanje za sezonske delavce, izvedenec dr. Wrobel jamstvo agentov za veljavnost delovnih dogovorov. Izvedenec Hanyczky je naglašal važnost pouka za osebe, ki se hočejo izseliti. Omenjala se je tudi misel, da bi se ustanovile delovne posredovalnice in izseljenški oddelki na avstrijskih konzulatih v tujini.

Razmere na ljubljanskem liceju.

Treba je resno izpregovoriti o razmerah na ljubljanskem liceju, ker to zahteva javna korist. Resnicajenamreč, da se čuje o ravnanju na tem zavodu vedno več pritožb, da so ljudje s sedanjimi razmerami nezadovoljni in da so nekateri starši vzeli svoje hčerkice in jih poslali na druge zavode. V Ljubljani je poleg učiteljskega en sam ženski učni zavod, ki nudi nekaj več splošne izobrazbe, nego ljudske in meščanske šole in še ta zavod naj postane tak, da pojde znanja mladina nazaj v samostane in v Huth. Sicer je padla nekoč z visokega mesta beseda, da je zavod samo za boljše družine in da bi hči delavca pravzaprav ne imela pravice sedeti poleg hčerke kakega ravnatelja, toda vključ temu se moramo baviti z zavodom, ki ga vzdržuje mesto, pa ne odgovarja svojemu namenu.

Ljubljanski licej je postal last polklerikalnih ljudi. Ti polklerikalci so še slabši od pristnih klerikalcev, ker na eni strani živajo za upanje in zaslabo pri naprednih ljudeh, s svojim delom pa našemu napredku škodujejo. Naša stara liberalna stranka je imela to smolo, da je po njenem hrbtu splezalo v višavo mnogo takih polklerikalnih ljudi, ki so na svojem mestu pokazali, kaj je bilo v njih »naprednega«.

Začnimo takoj z zadnjim slučajem. Neki profesor je dobil od dež. šol. sveta ukor, ker je poslal v svet »Poslano« proti ravnatelju liceja, ki je o njem po gostilnah trosil vesti, da je bil

profesor pristranski proti njegovemu sinu. Profesor tega očitanja ni hotel moge prenesti, ker je bilo neopravičeno; zato je dobil ukor, ker se je potegnil za svojo čast, ravnatelju pa se ni dal ukor, dasi je opravljanje po gostilnah proti stanovskim tovarišem, ki potrebujejo kot vzgojitelji svoje autoritete, mnogo manj spodobno, nego če kdo javno pove, kaj misli o takem opravljanju.

Stvar je zanimiva še z drugega stališča. Na obč. zboru professorskega društva je predlagal prav ta profesor, naj se ravnatelj ne ozi-
rajo na anonimne ovadbe, kar je popolnoma prav. G. ravnatelj se je čutil menda s tem predlogom prizadetega, ker je že v začetku šolskega leta ovadil nekega licejskega profesorja na anonimno pismo, v katerem mu je nekdo pisal, da je profesor govoril o vražah, češ da pobožni ljudje tudi v vraže verujejo. Zaradi te anonimne ovadbe je prišel profesor v disciplinarno preiskavo, ki se vleče že pol leta. Zakaj naj ljubljanski davkoplačevalci na ljubo ravnatelju plačujejo dve učni sili. Drugod bi s takim naprednim ravnateljem na naprednem ženskem zavodu že davno obračunali, pri nas pa žive z njim naši naprednjaki v bratskem objemu.

Skrajni čas je, da se posveti v ta »objem«. Pošten napreden človek ne občuje z ljudmi, ki upoštevajo anonimna pisma. Proti gojenkam zavoda se pogosto nastopa ozkosrčno in se pušča klerikalnim vplivom prosta pot. V »Mladiki« pa so menda sploh klerikalne moči. Zgodilo se je, da sta prišli dve gojenki iz Šmihela. Klerikalne kuharice pa so sporočile v Šmihel, češ da hodijo gojenke prepozno domov itd. Starši so se čudili. Bila je sicer vse skupaj laž, ampak značilno je, da naj v zavodu odločujejo klerikalne terčialke.

Nečemo se vtikati v vzgojne nazore naših ljudi, to je njih stvar; resnica je, da licej ni, kar bi moral biti, da nekatere dobre mlade sile ne morejo izhajati v teh razmerah, da se vzgaja (ne versko) klerikalno (vsak večer se javno moli očitna spoved) in da so nekatere gojenke že odšle.

Kje je napaka? Treba je pregledati in ukreniti vse potrebno, da zavod ne bo trpel zaradi enega človeka. Treba je v tem jasnosti, ker je to javno vprašanje in se tiče naše vzgoje. Tu nima prijateljstvo nikake veljave — če je prijateljstvo sploh mogoče — treba je skrbeti, da ne trpi zavod in javna korist.

Ljubljana in Kranjsko.

1.000.000 vinarjev za tiskovni sklad »Zarje« hoče pokloniti organizirano delavstvo v priznanje, kako potreben je tisk za probujo slovenskega proletariata. Podrobnice poročamo prihodnji teden. Danes izkazuemo prvi prispevek 883 vin. Denar se bo nalagal v »Delavski hranilnici« v Ljubljani.

— **Spoštovati militarizem** bi nas po sili rad naučil »Slovenec«, ki pa nima s svojo pedagogijo prav nič sreče. Še to nam ne imponira, če pripoveduje, da je »socialist« Millerand francoski vojni minister ali pa da odobrava Bissolati tripolitansko ekspedicijo. Kakšen minister je gospod Millerand, vemo mi že davno, pa nam ne more bogoljubni »Slovenec« v tem oziru povedati nič novega. Ali »Slovenec«, ki je jako dobro, baje celo najboljši informirani slovenski list, bi po tako dolgih letih vendar lahko vedel, da je dala francoska socialistična stranka temu gospodu že davno slovo. Klerikalno glasilo gotovo ne bo dovolilo, da bi danes kdo imenoval Šuklieta liberalca, in če bi se sklicevali na Gostinčarja za dokaz, kako pobožni znajo biti socialisti, bi škofov list najbrže močno vzrožil. Na kakšen način naj bi bil torej sedanji Millerand socialist? Z gospodom Bissolatom in Ferrijem obračunavajo socialisti v Italiji. To so torej tudi slabe priče za »Slovenca«. Vemo sicer, da se mora šenklaški junak lagati, ker mora vsaj v tem oziru ostati zvest svojemu programu. Ali potrudi naj bi se vsaj toliko, da bi se dosledno lagal. Doslej je svojim naivnim ovčicam neprenehoma pripovedoval, da zahteva večje drednote. Vraga — kanon ali drednot — to je vendar nekoliko razlike! Z jezika gre sicer ena laž kakor druga. Ali nazadnje se najde morda tudi med »Slovenčevimi« bralci malce paznejša glava, ki ne bo razumela, kako so se mogli topovi meni tebi tebi nič izpremeniti v barke. In če je ta nevarnost že pri bravcih, tedaj ne more pričakovati, da bi na nas vplivali taki argumenti. Bilo bi bolj zanimivo, če bi nam povedal častiti »Slovenec«, kako se vjema njegovo navduševanje za umor in ubijanje z njegovim krščanstvom. Kako se stinja kadilo s smodnikom in puška s križem. Če bi nam mogel modri klerikalni list to tako razložiti, da bi šlo v normalno glavo, potem bi nas morda še izpreobrnil. Ali bojimo se, da se tudi njegovi katoliški znanosti ne posreči dokazati, da je dvakrat dva šest. In zato še ne gremo ne med rekrute, ne med veterance.

Zvezni odbor »Vzajemnosti« ima pred občinim zborom važno posvetovanje. Odborniki naj se polnoštevilno zbere v železničarskem tajništvu že ob 9. dopoldne.

— **Intimno solopjevsko produkcijo** priredi pevski pedagog Josip Bervar v pondeljek dne 25. marca t. l. ob 3. popoldne v veliki dvorani hotela »Union« s svojimi učenci. Vstop je dovoljen samo vabljanim in po njih vpeljanim gostom (vabila veljajo za vstopnice). Prosto-voljni prispevki se bodo za aranžirne stroške hvaložno sprejemali. Sodeluje oddelek dijaškega zbora c. kr. prve državne gimnazije z dovoljenjem ravnatelja. Spored te produkcije je sledeči: Gospod Jovan Maks, seriozen bas, poje: Berger W., »Srečanje« (Begegnung); Schubert Fr., »Dvojinec« (Doppelgänger); Schubert Fr., »Gefrornne Tränen«. (1 n 2 z slovenskim — 3 z nemškimi besedilom.) Gospod Rakovec Ivan, lirčno-heroičen tenor, poje: Prohazka Jos., »Zvezde žarijo« (Novi ak. I. I.); Liszt Fr., »Ti si kot cvetka mila«; tenorski solo v 9. točki tega vzporeda. Gospod Simic Mirko, tenor, poje: Dev Oskar, »Vzdih« (Novi ak. I. II.); Schubert Fr., »Njena slika« (Ihr Bild); Liszt Fr., »Es muss ein wunderbares sein«. (1 n 2 z slovenskim — 3 z nemškimi besedilom.) Go-

pod Rumpel Emil, lirichen bas, poje: Adamič Emil, »Kot iz tihe zabljenega kapele«; P. H. Sattner, »Jejtejeva prisega«, I. Molitev, 2. Rešitev prisige; Schubert Fr., »Der Tod und das Mädchen«. (1 n 2 s slov. — 3 z nemškimi besedilom.) 5. Gospica Minka Tekavčičeva, mezzo-sopran, poje: Schumann R., »Lied der Braut«; Volarič Hr., »Dekliška tožba«; sopranski solo v 9. točki tega vzporeda. (a z nemškim, drugo s slovenskim besedilom.) 6. Gospod Zalaznik Mirko, lirichen bariton, poje: Adamič Emil, »Pa ne pojdem preko poljan«; Mendelssohn-Bartholdi, »Beneška gondoliera«; Schubert Fr., »Aufenthalt«. (a in b s slovenskim — c z nemškim besedilom.) 7. Gospod Mihelič Mirko, tenor, poje: Prohazka Jos., »Kaj bi te vprašal«; Volarič Hr., »Pregovorjena ožnost«. 8. P. H. Sattner, »Pogled v nedolžno oko«, poje moški zbor dijakov v I. drž. gimnazije. 9. Paul v. Lincke, »Kresnic - Idila« iz operete »Lysistrata« za solo, duet in zbor, priredil Jos. Bervar. Na klavirju gospod Bervar.

— **V zborovanje avstrijskih bolniških blagajn** sklicuje drž. komisija avstr. bolniških blagajn na 4., 5. in 6. maja na Dunaj. Potrebno tega kongresa je rodilo zavlačevanje socialnozavarovalne predloge poslanski zbornici, ki spravlja delavsko zavarovanje v resno nevarnost. Četrty zbor bolniških blagajn, razne korporacije interesentov in stranke so sprožile tehtne pismiske proti osnovnim določbam vladne predloge, ki jih pa vlada doslej ni upoštevala. Zda se sedek za socialno zavarovanje posvetuje o najvažnejši zadevi socialnega zavarovanja, o skupnem riziku in skupni upravi delavskega zavarovanja in zavarovanja gospodarsko samostojnih oseb. Velik del odseka se ne strinja z vlado; vlada pa trdovratno vstraja na svojem stališču in spravlja vso reformo v nevarnost. V očigled temu položaju je nujno potrebno, da ponove zastopniki avst. bolniških blagajn svoje mnenje, ki je zraslo iz dolgoletne izkušnje. Na zborovanju bolniških blagajn bo govor o o skupnosti rizika in uprave obeh panog zavarovanja in o pomenu okrajnih zavarovalnih uradov za organizacijo in upravo socialnega zavarovanja.

— **Iz občinske seje na Viču.** V četrtek zvečer je bila na Viču javna seja občinskega odbora. Na dnevnem redu je bilo vodovodno vprašanje; potreba vodovoda zlasti za Rožno dolino in za Glince se je z vseh strani naglašala in odbor je naročil g. županu in sodr. Petrovčiču, da se o tem vprašanju informirata pri ravnateljstvu mestnega vodovoda ljubljanskega in da poročata na prihodnji seji občinskega odbora. — V mirovno razsodišče, ki ga predpisuje novi zakon, so bili izvoljeni: 1 socialni demokrat (sodr. Petrovčič), 3 liberalci in 1 klerikalec.

Vjesti hrvatskog društva inženira i arhitekta i društva inženirjev v Ljubljani. Marčeva (3.) številka »Vijesti« vsebuje: 1. Prof. Franjo Sandor (Zagreb): Gradnja nove gradske plinarne v Zagrebu. 2. Ing. D. Gustinčič (Ljubljana): Agrarne operacije v Avstriji (konec). 3. Ing. Valentin Lapaine (Zagreb): Regulatorna osnova grada Zagreba. 4. Ing. Ignac Soga (Ljubljana): Vl. zborovanje avstr. inženirjev in arhitektov na Dunaju. Osebnosti. Društvene vesti. Različno. Pregled časopisov.

— **Zlate iz srednjega veka** je izkopala na vrtu svoje hiše Neža Mežik v Ratečah. Zlasti so nekoliko večji kakor naše niklaste dvajsete ce ter se na njih čitajo v gotških majuskulih napisi ogrskih kraljev Zige, Ladislava in Matije Korvina, ki so vladali od leta 1382. do 1490.

Kinematograf »Ideal«. Spored za soboto 23. nedeljo 24. in pondeljek 25. marca 1912: 1. Pogled v zavod na nagačenje živali. (naraven posnetek.) 2. Bitka. (Velikanska ameriška vojna slika. Učinkovitost.) 3. Moric z morec. (Velekomično. Igra Prince.) 4. Vampirski plesalka. (Artistska drama. — Senzacijski film Nordiskfilm Co. — Samo zvečer.) 5. Fric gre v Tripoli. (Komična učinkovitost. Najboljši dosedaj znanih Fricovih slik.) — Spored za torek dne 26., sredo 27. in četrtek 28. marca: 1. Indokina. (Naraven posnetek. Samo popoldan.) 2. Zlata rana hiša. (Trikfilm. — Samo popoldan.) 3. Otok Marketa. (Kolorirana potovalna slika.) 4. Kdor ne pride v pravem času. (Komično.) 5. Prijeten vlomilec. (Velekomično.) 6. Braziljanske živali. (Naraven posnetek.) 7. Grobnice živega. (Učinkovita drama. Samo zvečer.) 8. Zgornji in premetni Janko. (Velekomično.) V petek, dne 29. marca 1912: Specialni večer z izbranim sporedom: posebno se mora omeniti: »Močnejši od smrti.« (Drama v barvah.) V soboto, dne 30. marca do 1. aprila 1912: »Smrtna ladja« pri vseh predstavah. Pripravlja se učinkovit Aste Nielsen: »Uboaga Jenny«.

Ljubezen moža. Kako se more ljubezen moža pridobiti in ohraniti, to je že mnogim predekliskim in ženskim srcem povzročilo preglavice in otožne ure. Že pred stoletji je neznani splošni misli o tem, in je tedaj čestokrat poskušal, pridobiti si ljubimca s čarovno pijačo in s prikupljivimi pomočki. Dandanes so naša mlada dekleta in žene na boljšem, zakaj pove se jim nezmotljivo sigurne recept, ki je tisočkrat preiskušeno. »Uči se dobro kuhati, dete moje, zakaj ljubezen moža gre skozi želodec,« jim svetujejo izkušene matere, »in vpoštevaj tudi osobito to, da se samo s pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo more pripraviti okusna in zdrava kavina pijača. Pristna »Kathreinerjeva« je v svoji nedosežni izbornosti vedno enaka, in spriču njene nizke cene dosežeš v gospodinjstvu prav lepe prihranke. Z utripajočim srcem opazijo ubogljive hčerkice tudi vselej, da izvoljenci njihovih src visoko cenijo gospodinske lastnosti.

Štajersko

— **O pohodu slovenjebistriških dragoncev v Maribor,** o katerem smo poročali v včerajšnji številki, so interpelirali socialno-demokratski poslanci na četrtkovi seji poslanske zbornice domobranskega ministra. Interpelacija opazuje ves dogodek in nadaljuje: »Kdor pozna razmere pri vojaštvu, zlasti pri konjenici, bo potrdil, da ni bila malenkost in nenavadna dragocina sekatur, ki je napotila tako število dragoncev k temu koraku, ki ga vsled nesmiselnosti lahko imenujemo obupno dejanje trpinčenih ljudi, ki si ne vedo nobene pomoči in ki pričakujejo zboljšanja le še od skupnega pohoda k brigadirju. Vprašamo g. domobranskega ministra, ali je voljan, da uvede takoj preiskavo o vzrokih tega dogodka, ki so gnali slovenjebistriške

še dragonce na to obupno pot; 2. Ali je voljan, da poroča poslanski zbornici o uspehu te preiskave?

— Zaradi tihoapstva s saharinom so v Mariboru zaprli 27letnega krojača Stefana Kampša iz Pregrade na Hrvaškem, ki se je preselil iz Curihava Svico. Preiskava na carinskem uradu je našla med prtljago 60 kilogramov saharina.

— Ozkotirna železnica Celje-Dobrna. Železniško ministrstvo je podalo stavebniku V. Zindauerju v Celju koncesijo za tehnična pripravljalna dela za ozkotirno železnico nižjega reda iz Celja preko Vojnika in Nove Cerkve v Dobrno.

Koroško.

— Požar v skladišču. V skladišču trgovca Josipa Perca v Celovcu se je vnel velik zaboj vžigalic. Ogenj se je razširil nenadoma po cellem skladišču. Visok plamen je švigal iz oken in ogrožal, da vname sosedne hiše, kar pa so gasilci ubranili. Skladišče je popolnoma pogorelo.

Goriško.

— Nabrežina. V nedeljo 17. t. m. je bila važna konferenca odborov vseh organizacij političnih, izobraževalnih, strokovnih in gospodarskih. Konferenco je otvoril sodr. Josip Marica ter poročal najprej o razmerju novoustanovljenega društva »Vzajemnost« z obstoječim društvom: »Javna knjižnica« v Nabrežini. Zastopniki knjižnice so izjavili, da niso za razpust društva, oziroma za združitev z »Vzajemnostjo«, ker imajo že staro bogato knjižnico in niso jo, dočim je »Vzajemnost« komaj ustanovljena in se ne ve kako bo razvoj društva. Zastopniki »Vzajemnosti« so grajali dosežanje stališče knjižnice, ki čisto ni bilo prijazno delavcem in posebno ne onim italijanske narodnosti. Tekom razgovora se je pojasnilo, da so se razmere v društvu Knjižnica premenile v prilog delavstvu in ni nobene zapreke več, da se delavci vpišejo kot člani. Po drugi strani društvo »Vzajemnost« lahko samostojno deluje in izpopolnjuje knjižnico v tem, da organizira in dramatične predstave posebno za delavsko mladino. Sodr. dr. Henrik Tuma je zaustopal deželno organizacijo, ter opozoril na sklep deželne konference, v zmislu katerega se že ustanovljenih društev ne more siliti za pristop v »Vzajemnost«, pač pa naj se ustanovijo nova društva po celem Krasu le na podlagi pravil društva »Vzajemnost«. Pojasnile so na to nekatere razmere klesarskega stroje na to nekatere razmere klesarskega stroja vprašanja napravijo mnogo hrupa in nesoglasja ker delavstvo nima skupnega zastopstva, a kjer bi se pravočasno in že za naprej uglasile take in skupne zadeve. Nasvetoval je in sodrug Hladnik, zastopnik strokovne organizacije železničarjev, je v tem oziru stavljal formalen predlog, naj se sestavi izvrševalni odbor za vse organizacije nabrežinske tako, da vsaka organizacija odpošlje predsednika in blagajnika, ki skupaj tvorijo izvrševalni odbor, kateri bi obvezno sklepal v vseh zadevah, izrečenih za skupne take, da bi se sklepov morali držati vsi člani posameznih organizacij. Sodr. Cidin je pozval klesarje, da si pridobeta tajnika za vse kleričarske delavce v Nabrežini kot središču te industrije. Vsi predlogi so bili sprejeti soglasno. Prišlo so v razgovor tudi ostale institucije delavstva v Nabrežini kakor Konzumno društvo, Gospodarsko društvo in Okrajna bolniška blagajna. Odkar je delavstvo izvajalo priznavanje organizacij in dobilo odločilen vpliv pri vseh delavskih institucijah, postajajo napadi klerikalne stranke vedno ostudnejši, ali potem odobrovanje ali po časopisju posebno v »Novem Času«. Sklenilo se je v tem oziru storiti energične korake in izčistiti vse nezanesljive in gospodarskim institucijam škodljive elemente. Predsednik Pertot je s srčnimi besedami pozval delavstvo na združeno delo, kazoč, kako si je nekdanj zanemarjeno delavstvo danes priborilo uvaževano pozicijo, katere se da vzdržati zopet le z bratskim delom ter spravi do razvoja, s katerim delavstvo dokaže, da ni godno le za politično agitacijo, ampak zna tudi upravljati tudi gospodarska podjetja in to tako da smejo služiti za zgled drugim strankam.

— Pedagoška kapaciteta. Z ozirom na dopis v Vašem listu z dne 13. marca 1912 št. 232, pod naslovom »pedagoška kapaciteta« prosim, da objavite v prvi prihodnji številki na podlagi § 19, t. s. zak. na istem mestu in z istimi črkami popravek: Ni res, da vlačim politiko v šolo; res je, da moram izpolnjevati dolžnost, katero mi nalaga odredba c. kr. namestnika v Trstu z dne 10. novembra 1897 in odlok c. kr. okrajnega šolskega sveta v Sežani od 31. oktobra 1911 št. 2346, vsled katerih je šolskim otrokom **predpovedano hoditi na shode**, namenjene odraslim ljudem. — Tomčič, nadučitelj.

Roke proč od našega dela!

Ali naj še govorimo o velikanskih škodah, ki so jih prizadeli delavstvu tržaški narodnjaki s svojo N. D. O.? Ne bi bilo treba. S krumir-stvom so tržaški narodnjaki odjedli kruh tisočim slovenskim težakom. S harlekinadami svoje N. D. O. so razdelili uslužbenca tržaških glavnih skladišč. Uspeh? Sedaj upeljujejo glavna skladišča akordno delo na škodo slovenskih delavcev. V Pulju so organizirali krumir-stvo ob stavki pekovskih delavcev. Ampak kaj bi govorili. N. D. O. je bila povsod kot v proletstvu delavstvu. Kjer je skušala imeti ali kjer je imela svoje prste vmes, je delala proti delavcem. Edini namen N. D. O. je bil ohraniti po-

litičnemu društvu »Edinost« vpliv med slovenskimi delavci, pa naj stane to delavce kar hoče. Namen posvečuje sredstvo — to je bilo njihovo geslo. Ali kakor so bila sredstva ostudna, so tudi služila nenarodnemu in protiljudskemu namenu.

V članku, ki ga je objavilo »Jutro« v svoji nedeljski številki, je povedano, koliko je N. D. O. prispevala političnemu uspehu narodnjakov. In »Jutro« je priznalo samo na tem polju uspehe N. D. O. Drugih uspehov ni moglo »Jutro« zabeležiti, ker jih ni bilo. Ampak iz tega je razvidno, da nima N. D. O. druge naloge, kakor voditi med delavstvom agitacijo za politično društvo »Edinost« ne oziroma se v kolikor škoduje tako delo delavstvu. Ker pa N. D. O. ni mogla za delavce ničesar narediti, je naravno, da je izgubila svoje člane, o katerih smo prebrali, da jih ne dobi več v svoje vrste. Zavedno delavstvo se je oddahnilo. Kdo se ne bi veselil pogina tako ostudne institucije, kakor je N. D. O.

Sedaj prireja N. D. O. zopet shode. Prireja jih za zidarje. Stvar je sicer smešna nad vse. Kajti govoriti zidarjem o zahtevah, ki se jih da v sedanjem času doseči ravno po zmagi zidarjev, ki jim je donesla, kar se je sploh moglo doseči, je neumno. In bilo bi celo zabavno, ako ne bi zasledovali narodnjaki tudi tu svojega političnega, strankarskega namena. Edinjaši se boje izgube okoličanskega mandata. Da si ohranijo okoličanski državnozbornski mandat in deželnozbornski mandate, se ne bi narodnjaki sramovali prodati najvišalnejše koristi zidarjev, se ne bi sramovali pahniti zidarje v suženjstvo, v bedo.

Kaj je pri tem naša dolžnost? Ali bomo dovolili, da bi špekulantna narodna družba razdirala naše truda polnodelo? Ali najdelavci, zlasti zidarji, ostanejo mirni, ko jim hočejo brezvestni ljudje odjedati kruh in pahniti jih na ni-lost in nemilost podjetnikom v suženjstvo? Ne! Stokrat ne! Vsem sodrugom, vsem zavednim delavcem, zidarjem posebej, morajo biti v tem trenutku narodnjaki sami v zgled. Kadar se zgodi, da sehočejo kranjski klerikalci ali liberalci vmešavati v delo tržaške narodnjaki, zavpije »Edinost« »Roke proč od našega dela«. Torej sodrugi. Enako zavpijmo tudi mi: **Roke proč od našega dela in gorje onemu, ki bo hotel razdirati naše zgradbe.** In proti falirani narodnjaki se moramo ravnati kakor se ravnajo narodnjaki proti svojim nasprotnikom. Narodnjaki ne poznajo pardona. Kdor ni z njimi, je proti njim. Proti svojemu nasprotniku jim je dobro došlo vsako sredstvo. Ljudem, ki niso z njimi, odpovedujejo službe. Poslušujejo se terorizma, rabijo denuncianstvo tudi proti nedolžnim dijakom. Laž in obrekovanje jim je vsakdanje orožje. Klin s klinom torej: Kdor hoče naše delo razdirati, kdor hoče delavstvu kruh odjedati, je delavski sovražnik, je falot. Proti falotarji z vsemi sredstvi! Boj, ki smo ga začeli, ga moramo nadaljevati še intenzivneje. Dosedanji naši uspehi nam povedo, da se moramo prihodnosti veseliti. Torej naprej po dosedanji poti! Vsi na delo z geslom: **Roke proč od našega dela.**

Trst.

— Predavatelj o tržaških razmerah, go-spod Vilfan se je spravil na nedeljskem shodu N. D. O. v svojo priljubljeno pozo narodnega papeža. Naši čitatelji se še vedo spominjati (»Edinost« se ne spominja več), kako je dr. Vilfan na nekem narodnem shodu v »Narodnem domu« prepovedal sodrugu E. Kristanu nazivati se Slovenca in mu prepovedal slovensko pisati. Takrat je Vilfan ekskomuniciral samo E. Kristana. Ampak blaga duša Kristana se ekskomunikacije tržaškega narodnega papeža ni ustrašila in pisal je naprej — v slovenskem jeziku. Nagajivi ljudje so dejali takrat, da se hoče Vilfan posvetiti literaturi in da se je bal Kristanove konkurence. Ljudje, ki poznajo Vilfana, niso verjeli, ker vedo, da ne bi bil Vilfan zmogel napisati niti enega stavka v dobri slovensščini. V nedeljo je bil Vilfan energičen in njegova poza je bila vse veličastnejša. Izključil je namreč iz naroda vse slovenske socialne demokrate. Zanj so vsi slovenski socialisti izdajci naroda. Ljudje, pametni, se bodo morda čudili. Pa ni treba! Stvar postane zelo razumljiva, ako pomislimo, da je dr. Vilfan predsednik pol. društva »Edinost«. Zakaj so cirkusi na svetu? Žalostno je samo, da se nahajajo na slovenskem ljudje, ki smatrajo tržaško narodnjakarijo za resne ljudi.

— Gilha vkup štrih. Član jugoslov. soc. dem. stranke, član »Ljudskega odra«, Brandner, ki je deloval z vso silo proti N. D. O., ki je nam priznal, da je dr. Mandić velik slavo-hlepe-než in lenuh, je postal na mah tajnik N. D. O. Reče je prodal svoje prepričanje in postal ob-rekovealec stranke v katero je prispeval po vsej svoji močnosti. Napravila sta oba dober kšeft. Zaradi Brandnerja bi bilo moralo iti imet-je bivših narodnih konzumnih zadrug na kant. Brandner je dobil službo, za kratek čas. Potem ga bo Mandić zopet zapodil iz svoje pisarne in mu bo še enkrat zagrozil s palico. Sta pač oba značaja, drug gdrugega vredna. Prvi prodaja svoje prepričanje, če ga je imel, drugi pre-pričuje ljudi z denarjem. Dober tek obema in na svidenje pri Filipih. Koliko smradljivega ideala je pri narodnjakih!

— Vsakemu svoje. Dr. Rybář se je zarotil proti principom. Tudi Rybář je bil na slavnostnem shodu N. D. O. pri Sv. Jakobu. Predsednik Kisovec je dejal, da smejo biti zborovalci zato samo ponosni in Rybářu hvaležni, ki se je ponižal do njih, navadnih delavcev. Tam je Rybář blatil socialne demokrate (kadar so shodi N. D. O. o delavskih razmerah, se govori samo o socialnih demokratih) in dejal, da hočemo da-jati mi delavstvu principe, oni pa kruh. Rybář namreč ni zadovoljen, da se smeši »Edinost« pred javnostjo in da »Edinost« smeši Slovence. Hotel se je sam tudi osmešiti. Da narodnjaki ne morejo dajati principov, vemo, ker jih tudi nimajo. Kar se kruha tiče, bi ga enkrat že lahko nekaj dal. Dosedaj so ljudstvu kruh samo je-mali.

— Roditeljski sestanek na Katinari. Na Ka-tinari pri Trstu priredi učiteljstvo ljudske šole v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. popoldne »prvi roditeljski sestanek«. Starši, ki pošiljate svoje otroke v katinarsko šolo, udeležite se vsi tega sestanka; vabi Vas učiteljstvo, kateremu ste izročili v pouk svoje otroke, svoj najdražji zaklad. Pa ne samo starši, vsak odrasel člo-vek ima vstop k sestanku in je dobrodošel. Solski voditelj Ciril Valentič bo predaval »O pomenu roditeljskih sestankov«, učitelj Alojz Bukavec pa »O vzgoji sploh«.

— Detomorilka. Pred kratkim smo poro-čali, da so potegnili v Barkovljah utopjenega novorojenčka. V torek so prijeli v Proseku mater novorojenčka, neko Frančiško Štorčevno.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes v soboto gostuje v operi »Netopir« (za lože par), gospa Irma Polakova zadnjič. Gospa Polakova poje danes vložko »Ljubavna pjesma«, ki jo je zložil ravnatelj Srečko Al-bini za londonsko premiero svoje operete Baron Trenk. Gostujeta tudi gđe. Hana Vojačkova ter g. Drag. Krelijus, člana baleta kr. zemal. kazališta v Zagrebu ter izvajata v baletnih kostumih troje baletnih plesov. — V nedeljo popoldne ob pol 3. zadnjič v sezoni Parmova opereta »Caricine amaoconke« pri zelo znižanih cenah (za lože nepar); zvečer ob pol 8. zadnjič v sezoni Millöckerjeva opereta »Dijak prosjake«, v kateri plesata baletne ples-gđe. Vojačkova in g. Krelijus. (Predstava za lože nepar) — V ponedeljek pop. »Lumpaci Vagabunda« (za lože par), zvečer 32tič »Rokovnjači« (za par abonente 44. pred-stava). — V sredo prvič nova opera »Ljubimkanje« Neu-manova.

Vestnik organizacij.

Občni zbor klesarjev je danes 23. t. m. točno ob 5. popoldne v gostilni pri Petriču. Mesečni shod lesnih delavcev bo v nedeljo 24. t. m. točno ob 9. dopoldne v gostilni »pri Levu«.

Državni zbor.

Dunaj, 22. marca. Dolgočasna seja! Mnogo poslancev je še ostalo v Trstu, kamor so šli gledat, kako se spušča barka v morje, pa so se potem zanimali še za druge barke. Nekateri pa so se kar od-peljali domov, ker itak ne pričakujejo nič za-nimivega. Zaključiti se je imelo prvo čitanje brambne reforme, pa se niso zanimali za to, ker sta bila generalna govornika že znana in se ni pričakovalo nič posebnega od njiju. Proti je govoril češki radikalec Choc, ki je poizku-sil ubrati nekoliko nove strune, pa se je zato največ bavil z vojaškim kazenskim redom. Tu-di v njegovi kritiki ni bilo nič izrednega.

Za predlogo je govoril nemški-nacionalec Kraft, ki se je posebno odlikoval s stokanjem, kako slabo da se godi nemškim svobodomis-lecem. Pravi, da so prišli izza bosanske zgodbe zaradi okupacijskih zahtev v nemilost pri dvo-ru, kar je za buržvaznega radikalca najstraš-nejši dogodek. Meni tudi, da se grofu Stürgklu ne more popolnoma zaupati — ali na vedenju njegovih nemško radikalnih tovarišev ni po-znati, da bi bili kaj posebno previdni napram grofu. Nazadnje pravi, da bodo morali nemški nacionalci preudariti, če bodo glasovali za voj-ne zahteve. Ali menda le ne bo treba veliko preudarjati, saj so dosedanji nemško nacional-ni govorniki govorili tako militaristično, da je domobranski minister popolnoma zadovoljen z njimi.

Brambna reforma se je po poslovniku od-kazala brambnemu odseku.

Nato je prišlo poročilo legitimacijskega odseka na vrsto in so se agnoscirale vse vo-litve. Rusinski poslanci so porabili priliko, da so opisali gališke volitve.

Na predlog imunitetnega odseka so se iz-ročili sodiščem vsi poslanci, kateri so toženi zaradi žaljenja časti; nekoliko začudenja je zbudilo, da se ni po predlogu odseka odrekla izročitev onih poslancev, ki so toženi zaradi dvo-boja.

Prihodnja seja je v torek. Na dnevni red pride načrt o licencah za tobakarne, predloga o meznem izplačevanju za rudarje, predloga o zavarovanju v stavbinski obrti, prvo čitanje zakona o vodnih cestah in predloga o davčnih olajšavah za gospodarske zadruge.

TISKOVNI ZAKON.

Vlada nima mnenja.

Dunaj, 22. marca. Danes je imel tiskovni odsek sejo, katere se je udeležil tudi justični minister Hochenburger. Ta je dejal, da ne more izreči mnenja vlade, češ da je bila seja šele pred tremi dnevi sklicana in v ministrskem svetu se v tem času ni moglo določiti stališče.

Sodrugi dr. Adler

upozarja, da tiskovni zakon ni nikakršno pre-senečenje. Vlada ni šele pred tremi dnevi zve-dela za tiskovno reformo. Sedanji načrt je bil izdelan s sodelovanjem prejšnjega justičnega ministra Kleina, in ves čas, kar je Hochenbur-ger minister, se je odsek bavil z njim. Čudno in obžalovanja vredno je, če vlada kljub temu ni-ma svojega mnenja. Vendar naj bi justični mi-nister povedal vsaj svoje osebno mnenje.

Nemški nacionalci so silno razburjeni ugo-varjali, češ da bi dr. Adler rad spravil Hochen-burgerja v zadrego.

Ta debata se je tako zavlekla, da se je pri-čela zbornična seja, preden je bila končana, in tako je bil Hochenburger rešen.

ZADNJE VESTI.

KRAVALI V DUNAJSKEM OBČINSKEM SVETU.

Krščansko socialni terorizem. — Odhod opozicije.

Dunaj, 23. marca. Snoč je imel občinski svet sejo, na kateri se je razpravljalo o pred-logu mestnega sveta glede na stanovanja za tramvajske uslužbenice. Socialisti so spravili znani ukaz ravnatelja Spänglerja, ki hoče tram-vajce oropati koalicijske pravice v debato. Krščanski socialci so zaradi tega popolnoma pobesneli. Podpredsednik Hierhammer je vzel sodrugu Winarskemu besedo. Socialisti so pro-testirali, nato je podpredsednik izključil sodru-ga Winarskega in Skareta za tri seje. Takoj nato je izključil še dva liberalca in sodruga Schuh-

meierja. Potem so izvršili krščanski socialci še drugo podlost. Ker so jim bili opozicionálni go-vori sila neprijetni, so se dali vpisati za in proti, da le ne bi prišel noben opozicionalec do besede. Opozicija je tedaj z glasnimi protesti zapustila zbornico.

ZA VOLILNO REFORMO NA OGRSKEM.

Prepovedan shod.

Budimpešta, 23. marca. Justhova stranka je sklicala za jutranjo nedeljo vclik shod v prilog splošni in enaki volilni pravici, h kateremu je predvsem vabila meščanske kroge. Shod bi se bil imeti vršiti pred parlamentom. Magistat je shod prepovedal, češ da ne more dati javnih prostorov na razpolago za shode. Med Justhovci je vsled tega veliko razburjenje.

OGRSKA KRIZA.

Khuenova avdience.

Dunaj, 23. marca. Ministrski predsednik grof Khuen je odpotoval včeraj na Dunaj. Da nes se udeležijo slavnosti na čast prihodu nem-škega cesarja, v ponedeljek pa ga sprejme ce-sar v avdijenci.

POLOM OGRSKE AMORTIZACIJE BANKE.

Velike borzne špekulacije.

Budimpešta, 23. marca. Tekom doseda-nje preiskave o polomu amortizacijske banke so dognali, da je izginilo nad polovico vlog. Zavod je spekuliral na borzi z ogromnimi svotami pet milijonov in pol, dasi je to popolnoma v na-sprotju s trgovinsko postavo. Dr. Szivaka so bili pozvali člani glavnega ravnateljstva, naj neutegoma preskrbi milijon kron, da se prepre-či javni škandal. Dr. Szivak tega ni storil, am-pak je rajše izvršil samomor.

STAVKA RUDARJEV NA SEVERNEM ČESKEM.

Naraščanje stavke.

Praga, 23. marca. Stavka v čeških premo-govnikih narašča. Najbolj se širi stavka po mo-šteškem, duchcovskem in bilinskem rudniškim okrožju, kjer počiva delo v 25 rudnikih. Poja-vile so se tudi demonstracije. Več premogov-niških družb kaže naklonjenost za sporazum. Bilj so tudi hrupni prizori proti stavkokazom.

NEMŠKI BRAMBNI ZAKON.

Berolin, 23. marca. »Norddeutsche Allg. Ztg.« javlja o predlogih vojne uprave, da se imata ustanoviti dva nova topničarska polka, dva pruska armadna zbora, sedma armadna in-spekcija, štirinajst tretjih bataljonov, en peš-polk na Saškem, en konjeniški polk na Prus-kem, ena stotnja s strojnimi puškami. Pre-senčno stanje v miru se ima zvišati za 29.000 mož. Mornariška uprava predlaga ustanovitev tretje aktivne eskadre. Letos se ima mornarica pomnožiti za 75 častnikov in 1600 mož. Le-tošnja zahteva za pomnožitev znaša 97 miljo-nov mark, za prihodnja leta pa 127 milijonov.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

Ruska koncentracija.

Carigrad, 23. marca. Iz turškega vira poro-čajo, da so Rusi prenehali s koncentracijo svojih čet na Kavkazu. V turških krogih se pojavlja upanje, da Rusija ne bo kaila miru.

Rusija dementira.

Peterburg, 23. marca. Vnanje ministrstvo dementira vest o rusko-italijanski pogodbi z ozi-rom na skupen nastop proti Turčiji in z ozirom na mobiliziranje črnomoškega brodogoja.

Vojna kontrebanda.

Neapelj, 23. marca. Meseca februarja je usta-vila italijanska torpedovka grški parnik »Rescuer« blizu Trapanija. Parnik so prepeljali v Neapelj, kjer se je izkazalo, da je vozil parnik pod tanko plastjo žita ogromne vojne zaloge, vredne pol-dru milijon lir; zaloge je bila zavarovana samo na 400.000 lir.

Italijani bombardirajo.

Perim, 23. marca. Italijanska topničarka bom-bardira obalo nekaj milj od Perima.

TRGOVINSKA POGODBA Z BOLGARIJO.

Sofija, 23. marca. »Mir« poroča, da se je dosegel med Avstro-Ogrsko in Bolgarijo spora-zum pri trgovinskih pogajanjih. Bolgarija je olaj-šala zlasti uvoz steklarskih izdelkov, zato pa sme uvažati vsako leto 12.000 volov v Avstrijo pod tistimi pogoji kakor Srbija in Rumunija.

TURŠKE HOMATIJE.

Četaši.

Solun, 23. marca. Močna arnavtska tolpa je napadla iz zasede vojaški oddelek, ki je bil pred-stažla reformne komisijske z notranjim ministrom Adil bejem. Komisija je morala prekiniti potova-nje, dokler vojniki četašev ne prepode.

NESREČA NA MORJU.

27 mornarjev utonilo.

Berolin, 23. marca. »Lokalanzeiger« poroča iz Kodanja: Islandski parnik »Geyr« se je poto-pil z vso posadko 27 mož.

ATENTAT NA AMERIŠKEGA DRŽAVNEGA TAJNIKA.

London, 23. marca. Na železniški progi, po kateri se je vozil ameriški državni tajnik Knox, so našli 18 bomb. Aretirali so mnogo oseb.

SMRT RUDARJEV.

81 mrtvih.

Mac Curtin, 23. marca. Od 116 rudarjev, ki jih je bila stražna eksplozija zaprla v jamo, so jih doslej rešili 26, mrtvih pa so spravili iz jame 81.

Za tiskovni sklad »Zarje«. Nabrano v zadrugi go-stilni v Hrastniku: Ker niso plesali, so rajši za »Zarjo« da-ovali: Dolenc 1 K, Pavla 1 K, Jožko 1 K, Karl 1 K, Jernej 80 vin., Trbove 50 vin., Janez, Jurče, Tinče, Franc 70 vin.

1.000.000 vinarjev za tiskovni sklad »Zarje«.

I. izkaz: 883 vin. so darovali pri Erbežnikovi, pri »Raku« in pri »Merkurju«.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

Velikonočne razglednice
pošilja
na izbiro
L. PEVALEK, Ljubljana
Židovska ulica.

Tudi vse drugačne razglednice, pisalne potreščine, tiskovine po jako nizkih cenah.

3 zlati nauki!

I.
Kdor s „FLORIAN-om se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

II.
Če želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-a“, pa nehá

III.
Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki vživa

Postavno varovano.

Kavarna
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
:: se priporoča. ::

Gramofoni - automati !!
□ □ □ tovarniška zaloga □ □ □

GRAMOFON-AUTOMAT za gostilničarje z vmetom po 10 ali 6 vin. z 20 kom. in 1000 šivank samo 95 K

FINI GRAMOFON z 10 komadi in 1000 šivank samo . . . K 30-

Za vsak gramofon pisмено jamstvo.
Gramofon-Atelier

A. Rasberger
Ljubljana, Sodna ulica 5.

Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in šivalnih strojev. Imam specijelno samo gramofone, godbene automate in druge mehanične godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.

Pišite po cenik. — Predno kje kupite, oglejte si mojo zalogo. Vse potreščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Celo noč
odprto
Kavarna Leon
Stari trg št. 30.
Celo
noč odprto

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

1 kg sivlega dobrega, pu-
ljenega 2 K; boljše-
ga 2 50 K; prima polbelega
2 50 K; belega 4 K; be-
lega puhačega 5 10 K;
velikega snežnobele-
ga, puženega 6 40 K; 8 K;
puha sivlega 6 K; be-
lega, finega 10 K; naj-
boljši prani puh 12 K.
Narodila od 5 kg na-
prej franco.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-
čega, modrega, be-
lega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema glavnica, 80 cm dolgi,
60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovit-
nim puhačim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglav-
nice 3, 3 50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm
šir. 13, 14 70, 17 80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga,
70 cm šir. 4 50, 5 20 in 5 70 K, spodnja pernica iz
močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm
široka 12 80 in 14 80 K. Razpošilja se po povzetju,
od 12 K naprej franco. Lahko se franco zamenja za
neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Naročajte se na Zarjo!

Kavarna „Central“.
Danes in vsak dan
koncert
dunajskega dam. elitnega orkestra.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Martin Kralj
čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča
dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Ova krojaška pomočnika

se sprejmeta takoj v trajno delo pri
gosp. JOSIP REPOVŽU, krojaškemu
mojstru v Zagorju ob Savi.

Najbolj zdrava
kavina pijača
je že 20 let

Kathreinerjeva

Kneippova
sladna kava.

Reoničen
nadomestek kave!

Kathreinerjeva
prava sladna kava.

skladišče oblek domačega izdelka
gospode in dečke. — Velika izbira tu-
zemskega blaga za obleke po meri
Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

NE POZABITE

zahtevati izrečno

Vértessov guljažev pri- datek

ne samo kar guljaževga pridatka, da ste gotovi, da ne dobite manjvredne
poneverbe. — Že sto in stotisoči so ga rabili in pohvalili. Zajamčeno naj-
čistejša naravna živalska mast in druge potrebnosti. Preiskano od c. kr.
splošnega preizkuševališča na Dunaju. Tablica, zadosti za okoli 1 kg mesa,
2 kg krompirja, fižola in drugega sočivja stane 20 vin. Dobiva se po vseh
boljših trgovinah. Pristen samo „Vértess“. Edina izdelovalnica: Tvrnica
živil Vértess & Co., Lugos 492 (Južno Ogrsko).

Sladni čaj tovarniška znamka Sladin

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze,
sanatogen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d.
Moč! — pijo „SLADIN“, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj. Prihrani se pri mleku
in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju
Zdravje! v gospodinjstvu. To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma.
50% prihranka! Zavitki po četrt kilograma stanejo 50 vinarjev, zahteva naj se tudi pri
Najboljši zajtrk! trgovcu. Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno
sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trn-
kóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII., Josefstad-
terstrasse 25; III., Radeckplatz 4; V., Schönbrunner-
strasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Velika zaloga izdelanih oblek
za gospode, dečke in otroke. Kon-
fekcija za dame in deklice.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki zastoj in franco.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11. . . Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, je-
dilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice,
modroce iz morske trave, zmednice na peresih,
::: podobe, zrcala, otročje vozičke itd. :::

Sprejemajo se tudi
opreme hotelov.

Francosko žganje „Diana“

je najbolje domače sredstvo

dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela
Piccoli in pri gosp.

Franc Babič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Češnovar,
Marija Jemec,
Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
Lod. Kotnik (Šiška),
J. Krivic,
Ant. Krisper,
Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,

Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,
V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,
A. Šarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr

„Konsumnem društvu“ za Ljubljano in okolico.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno
razsvetljavo, brezzičnim brzojavom, na katerih je za vsakega
potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom,
svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.